

TISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hirdetvénytől kezdve.
Egy évre ..... 18 k.
Három évre ..... 48 k.
Melyben házhoz hordva.
Egy évre ..... 20 k.
Három évre ..... 58 k.
Melyeket postán szállítva.
Egy évre ..... 24 k.
Három évre ..... 72 k.
Egyes szám ára 5 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatala
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 4.
A szerkesztőség kéziratok vétel-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 293. szám. Nagyvárad Szombat, 1916 december 23.

Ünnepeljünk a koronázás napján!

Felhívás Nagyvárad város
közönségéhez!

Polgártársak!

Öfelsége IV. Károly Magyaror-
szág apostoli királya és felséges
neje Zita királyné fejére december
hó 30 án teszi fel az esztergomi
érsek és a nádorhelyettes Szent-
Istvan koronáját. Ezen a napon fog
egyesülni először igazán a nemzet
és a király szívdobogása, ezen a
napon válik Ő Felsége mint meg-
koronázott magyar király először
a magyar nemzet apostoli koronás
királyává. A nap, melyen a magyar
király esküt tesz az alkotmányra,
melyen megfogadja, hogy megvédi
az országát bárhonnán jövő ellen-
ség ellen, midőn felséges névalá-
írásával írja alá a hitlevelet, mely
szerint az ország alkotmányát és
törvényeit megtartja és megtartatja,
midőn az egész nemzet színe virága
előtt szívébe zárja a nemzetet —
szent és emlékezetes kell legyen
a haza minden fia előtt. Ezen a na-
pon gyuljon reménység a szívekbe,
örömsugár a lelkekbe, mert e szent
történelmi pillanatban egyesül a haza-
szeretethez nemzet és király.

Polgártársak! A koronázás e
szent ünnepén szívünk fájdalma,
mely feledhetetlen ősz királyunk
néhai I. Ferenc József elhunytá
miatt sajogva kínozott, szűnjön meg,
a pokoli háboru szörnyü képei tűn-
jenek el szemünk elől, csak a ko-
ronázás szent magasztos nemzeti
ünnep töltse be szíveinket! Ezen a
napon vonjatok be házaikról a gyász
lobogót, s tüzek helyetté ki a nem-
zeti zászlót, melynek lobogása feled-
tesse el a sokat szenvedett nemzet
előtt a mult fájdalmait és legyen
jelképe a nemzet jövődő boldog-
ságának.

Nagyvárad, 1916. évi d. c. 21.
Lukács Ödön s. k.
polgármesterhelyettes.

Wilson üzenete:

a béke közelebb van, mint hiszik.

Budapest, december 22. A Tiszántúl tudósítója jelenti: Berliini jelentés szerint az
Associated Press itteni képviselése Londonon, Hágán keresztül newyorki központjától a
következő jelentést kapta:

Wilson valamennyi hadviselő hatalomnak kábeltáviratot küldött,
mely szerint jogosnak tartja indítványozni a béke feltételeiről való né-
zetek összehasonlításának közvetlen célszerűségét, aminek meg kell
előznie a végleges békeegyezkedéseket, melyek során a semlegesek épp-
ugy, mint a hadviselők teljes és felelős részt venni készek. **A béke
közelebb van, mint hiszik.** A feltételek, melyekről a hadviselők szük-
ségszerűleg azt hiszik, hogy ragaszkodniok kell hozzájuk, nem annyira
összeegyeztethetlennel, mint amennyire ettől tartanak. A nézetek kicseré-
lése legalább is szabaddá tenné az utat egy konferenciához és a nemze-
tek tartós megegyezésének reményét közvetlen közelbe hozná.

Az elnök nem indítványoz békét, sőt nem is ajánlja fel a közveti-
tést, hanem csak azt indítványozza, hogy tapogatódzások történjenek az
irányban, hogy a semlegesek és a hadviselők megtudják, mennyi időn
beül várható a béke. Reméli, hogy a válasz új világosságot hoz a világ-
ügyekbe. A jegyzék szövege csütörtökön reggel jelent meg az amerikai
lapokban.

Amerika közbelép.

Budapest, dec. 22. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Lansing nyilatkozatot
tett közbe, melyben közölte, hogy Wilson jegyzéke azért küldetett el, mert e hadviselők
mindkét részről mindinkább veszélyeztetik Amerika saját jogait, úgy, hogy a helyzet mind-
inkább kritikussá válik. Mind közelebb jutunk a háboru örvényéhez, — mondotta Lansing.
Erest jogunk van megtudni, mit akarnak a hadviselők, hogy jövődő magatartásunkat ehhez
szabhaszuk. A jegyzék elküldésénél sem a német békeajánlat, sem Lloyd George beszéde
nem jött tekintetbe. Később Lansing Wilsonnal folytatott beszélgetése után további nyilat-
kozatot tett közbe, melyben megállapítani akarja, hogy az Egyesült Államok semlegességét
politikájában semmi változás sem állott be.

Mi lesz az antant válaszában?

A pápa békeakciója.

Budapest, december 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Wil-
sonnak a békefeltételek megismerésére irányuló akciója bécsi és berliini
köröben nem tett kedvezőlen hatást. Illetékes tényezők felfogása azt
arolja el, hogy ha Wilson akciója teljesen független is a központiak
békeajánlatától alkalmas arra, hogy egy lépéssel közelebb hozza a béketár-
gyalások megkezdésének lehetőségét. Beavatott helyeken úgy tudják, hogy a
papa hasonló indítvány megtételének tervével foglalkozik.

Hagából jelentik: A semleges diplomaták úgy tudják hogy az an-
tantnak egy-két napon belül megjelenő válasza nem lesz kategorikusan
elutasító. Az antant válaszában utalni fog arra, hogy Németország köze-
lebbi propozícióit várja. A semleges diplomácia megvan győződve arról,
hogy a béketárgyalások lehetőségeinek utját az antant válasza nem zárja
el véglegesen.

Burián és Hohenlohe távozása.

Burián közös pénzügyminiszter lett. Külügyminiszter: Czernyn Ottokár.

Budapest, dec. 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Burián külügyminiszter visszalépett. Utódjául Czernyn Ottokár gróf van kijelölve.

A király Hohenlohe herceg közös pénzügyminisztert, Burián közös külügyminiszteri állásától felmentette. Burián Istvánt közös pénzügyminiszterré, Czernyn Ottokár grófot volt bukaresti követünket külügyminiszterré nevezte ki.

Burián István dr. közös külügyminiszter lemondása óriási nyugtalanságot keltett tegnap a késő esti órákban mindenütt. Senki sem tudta, nem is sejtette az okát, teljesen tájékozatlanságban állott mindenki az alábbi birályi kéziratok előtt. A miniszterek közül senki sem volt jelen a munkapártnban, ahova az a hír érkezett, hogy Montenuovo, az első főudvarmester nyugalmába vonul és helyébe Berchtold Lipót gróf, a második főudvarmester lép.

Az ellenzék körében is nagy meglepetést keltett Burián távozása, kinevezése közös pénzügyminiszterré, s Czernyn kinevezése.

Apponyi Albert gróf kijelentette, hogy Czernyn gróf más megítélés alá esik, mióta a Vörös-Könyv megjelent, amely igazolta Czernynt és eljárását a bukaresti ügyekben. Ismeretes azonban, hogy bukaresti követ korábban nyilatkozatot tett a magyarokról a nemzetiségek javára. Ezt rektifikálni kell.

Burián távozásának okát e percben senki sem tudja. Más, beavatott körök a külpolitikával hozzák a változásokat összefüggésbe. Mondják, hogy Czernyn a király bizalmát élvez, az osztrák miniszterelőkhöz, Ciam Martiniszhoz, valamint Tiszához meleg barátság fűzi. Emlékezhettek rá, mily melegen védelmezte Czernynt a bukaresti ügyek miatt ellene intézett támadásokkal szemben. Kinevezésében tehát Tisza kezét látják.

Budapesti tudósítónk késő éjjel a következőket jelenti az eseményről:

A Budapesti Közlöny holnapi száma következő királyi kéziratokat közli:

Kedves Tisza!

Tudomására hozom, hogy báró Burián Istvánt, házam és a külügyek miniszterét, valamint herceg Hohenlohe közös pénzügyminisztert saját kérelmükre állásuktól kegyelemben felmentem és előnevezetett egyidejűleg közös pénzügyminiszteremmé kinevezem.

Bécs, 1916 december 22.

KÁROLY s. k.

Tisza s. k.

Kedves herceg Hohenlohe!

Kérését teljesítvén, kegyelemben felmentem Önt közös pénzügyminiszteri állásától és ez alkalommal ezen állása el látásában kifejtett önfeláldozó tevékenységéért és hazafias odaadásért legmelegebb köszönetemet és teljes elismerésemet kifejezem. Fenntartom magamnak, hogy Önt szolgálatba ismét alkalmazzam.

Bécs, 1916 december 22.

KÁROLY s. k.

Burián s. k.

Kedves báró Burián!

Kérését, hogy önt házam és a külügyek miniszteri állásától felmentsem, kegyelemben teljesítem ez alkalommal, az ezen állás ellátásában nehéz körülmények között, áldozatkészséggel teljesített kitünő szolgálataiért teljes elismerésemet és különös köszönetemet kifejezem. Méltánylom önnek vezetőállásokban mindenkor bevált és sikeres tevékenységét, indítva érzem magamat, hogy önt közös pénzügyminiszteremmé kinevezzem és hajlandóságom jelölül önnek Szent István-rendem nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozom.

Bécs, 1916 dec. 22.

KÁROLY s. k.

Tisza s. k.

Kedves gróf Czernyn!

Kinevezem önt házam és a külügyek miniszterévé és megbízom önt a közös minisztertanácsban való elnökléssel.

Bécs, 1916 dec. 22.

KÁROLY s. k.

Czernyn s. k.

Kedves gróf Czernyn!

Közös pénzügyminiszteremet, herceg Hohenlohe Courádot a mellékelve önnek tudomására hozott kézirattal kérésére ezen állásától kegyelemben felmentem, egyúttal pénzügyminiszteremmé kinevezem.

Bécs, 1916 dec. 22.

KÁROLY sk.

Burián sk.

Zvizinig törtünk előre.

Keleti harctér. Budapest, dec. 22. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadserege. Nem volt jelentős esemény.

József főherceg vezérezredes hadseregharcvonala. A Trostul völgy két oldalán sikertelen ellenséges vállalkozások.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. Német csapatok két ellenséges álláson keresztül Zvizinig törték előre és zsákmánnyal és foglyokkal tértek vissza.

Olasz és délkeleti harctér. A helyzet változatlan. Höfer.

Az angol-orosz szövetség erősítésre szorul.

Budapest, december 22. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: Orosz lapok jelenek: Trepov orosz miniszterelnök táviratot kapott Lloyd Georgetól. Az utóbbi az angol-orosz szövetség erősítését óhajtja, mert a szövetségeseknek a harcot minden erejük felhasználásával addig kell folytatni, amíg a győzelmet nem érik el.

Szombaton kapunk választ.

Budapest, december 22. (Saját tudósítónktól.) *A Vossische Zeitung* jelenti: Szombaton adják át a négyesszövetség választ a középhatalmak békeajánlatára.

Poincaré a diktátor.

Budapest, december 22. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: A *Matin* jelenti: Poincaré a szűkebb francia haditanács elnökségét elvállalta. Allitól Briaud és Lyautey miniszterek kivánták ezt, mert a haditanácskozásoknak így nagyobb tekintélyt és sikert biztosíthatnak.

A román kormányválság véget ért.

Budapest, december 22. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A román kormányválság véget ért. A kormány visszavonta lemondását és helyén marad. Bratianu néhány napig még Jasiban marad azután visszatér a román főhadiszállásra.

Wilson béketárgyalási alapot talált. A háborús célok mindenoldalon ugyanazok.

Budapest, dec. 22 (Saját tudósítónktól.) A sajtóiroda közli: Wilsonnak a hadviselőkhöz intézett jegyzékét, amelyben az elnök ezt mondja: Kissé vavarrban van, amikor jelen pillanatban ezen eszmét megpendíti, mert úgy tűnhetné fel, mintha azt a középhatalmak legutóbbi ajánlata idézte volna elő. Valóságban a kezdeményezés ezzel nincsen összefüggésben. Wilson rámutat, hogy a célok, melyek felé a hadviselők törekednek, alapjában véve ugyanazok.

Biztosítani akarják a kis államok jogait, garanciákat akarnak a jövőre ilyen háborúk megismétlődése ellen. Mindenki éberrel vigyázná, ne hogy ellenséges koalíciók keletkezzenek, melyek bizonytalanságot hoznak a hatalmak egyensúlyába és mindenki készen áll a nemzetek ligájáról, mely biztosítaná a békét. Az Egyesült Államok legmélyebben vannak érdekelve azon intézkedésekben, melyek a világ leendő békéjét biztosítanák.

Rádl Ödön temetése.

Tegnap délelőtt adták át az anyaföldnek Nagyvárad kiváló férfjának halóporait.

Ugy a gyászház nygyterme, amelyben díszes, ezüsttel kivarrt menyegzős ravatalon, masszív fekete sztik érekeporsóban, nyugodt az elhunyt, valamint a lépcsőház, a kaju bejárat fekete drapériával volt bevonva.

A részvevő előkelő közönség zsufolásig megtöltötte a tágas udvart, a kapubejáratot, sőt a ház előtti térséget is.

Megjelentek a temetésen dr. Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, Mangra Vazul v. b. t. t., nagyszabeni g. kel. érsek, dr. Miskolczy Ferenc és dr. Cziffra Kálmán, főispánok, Lábán Lajos táblai elnök; ott voltak továbbá:

Dr. Aliquander Kálmán, dr. Altman János, Baróthy Pál, Budnár János, Bajor Antal, Balogh János m. főjegyző, Bolza Alfonz gr., dr. Bárdos Imre, Biró József, dr. Demetrevits Elek, Diósy Ferenc, Eleméry Ferenc, Erdélyi Miklós, Fráter Berna alispán, dr. Fráter Imre, Fekete József, dr. Fászy Lajos, Gallert László, dr. Gyöngyösi István, Gálbory József, Gyémánt Mihály, dr. Gyémánt Jenő, Gábel Jakab, Gerő Árpád, Harmathy Károly curiai bír., Halász Gyula, Hann Lajos, Imrik Peter táblai tanácselnök, dr. Károcsy János c. püspök, Kollányi Ferenc prebiter, Kozsuth Zoltán, Korn Lajos, dr. Krüger Aladár, dr. Kiss Dóme, Keller József ny. alezredes, dr. Konrád Márk kir. tanácsos, Kozsary Gyula, Kocsán János, Korbély József, Kőszeghy József, Kereszty Kózl, Kertész Miksa, Kiss Dávid, Karger Sándor, Krausz Dávid, Lausch Károly ny. ezredes, Lukács Ödön, dr. László József, Maronics Kálmán főispán, Miskolczy Barna, dr. Molnar Imre, dr. Moró Pál, dr. Mazurek Gyula, dr. Mayer László, Materny Imre, dr. Medvišy Gábor, Medvišy István, dr. Mörner Ernő, Mikussay József, Maros Gábor, Marosi Endre, Meskó Boldizsár, Meskovits Miksa bankigazgató, dr. Nemes Gyula, Nemeth István kir. tan., Nadányi Jenő, dr. Olasz Béla, Pallás Lajos, dr. Pácz Sándor, dr. Papp Károly, Poncrán Lukács, Papolczy Ferenc, dr. Papp Corjolan, Papp Imre, Pasztor Ferenc, R. Radóczy Béla, Réz Mihály, Siket Traján, Sztaniszlavky Adolf kir. főügyész, Száhlender Károly, Sulok István, Singlary Gyula, dr. Schweiger Ede, dr. Szunyogh Pál, Szarvaska Ernő, dr. Sofff Ernő, Szecsvay Ákos, Sürger Bertalan, dr. Sarkady Lajos, Szűcs Géza v. főszámvévő, Szlavits Ferenc, Szemes László, Schwartz Antal, dr. Szokolay Gyula, Sztachó Széver, Sas Ede, Stark Gyula, Seres Barna, Tóth Imre, Táray Kálmán, Tóth Gyula, dr. Thury Kálmán, dr. Thury László, dr. Thury László, Ternyei Antal, Ternyei Árpád, Vass Bertalan tanker. főigazgató, Vass Lajos, Weissberger Lipót, Vánossy Mihály, Várady István, Vádas Gyula, dr. Zilahy Guztáv, Zilahy Antal, — továbbá a Bihar megyei és Nagyvárad Nőegylet tagjai közül sokan, az Erzsébet árvaház nőveresei s ezeken kívül nagyszámú előkelő hölgyek.

A gyászterületet Imrik S. Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel.

Az ügyvédi kamara bucsuja.

A temetési szertartás után dr. Thury Endre, az ügyvédi kamara elnöke bucsuzott el a kamara nevében volt örökös díszelnökétől, a következő meghatározó szép beszéddel:

— Világrengés közepette s tömeggyászok idejében állunk meg egy pár percre e felavatott koporsó mellett. A szellemi munka hősei s a jogvédelem felkent bajnokának emlékére szenteljünk egy pár szót az utolsó ut elött. Rendkívüli időknek minden cspása nehezedik reánk; mintha a gondviselés a cspások tisztító tűzén akarná átvezetni az emberiséget egy jobb, egy boldogabb jövőbe. A halál kaszája nem aratott sohasem oly telhetlenül, mint mostanában. Nem elégszik meg a harotér borzalmas rendjével, de itthon is egyre-másra dönti társadalmunk erdejének legértékesebb szálait, a nemes tölgyeket. Egyik a másik után dől ki s ilyenkor mezdöbbenve érezzük, hogy egy nagy értékkel letünk ismét szegényebbek. Egy nagy emberünk költözött el ismét. Egy széplelkű ember, kinek fegyvere a szó és toll, hatalma pedig nemes idealizmusának melege s logikus agyának lenyűgöző ereje voltak. Mint minden átlagon felüli tehetség, Rádl Ödön is megmozdította elméjének kincseit több fórum között. Vajjon a jogvédelem s szónoki művészet, avagy a sazírodalom, vagy a közügyek terén volt a legnagyobb, nem vitatjuk. Egyéni s igazi nagyság volt ő mindegyikben. A gyászhoz és vesztéshez helyes mértékét eltalálni nagyon nehéz s azért nem mérlegeljük azt sem, a közéletnek melyik fóruma vesztett benne legtöbbet, de látjuk, hogy koporsójánál összetalálkoznak mindazok, akik őt magukénak vallották.

Mi ügyvédek is mindenekelőtt megunk kénak vallottuk Rádl Ödönt s talán a legtöbb joggal, hiszen 42 éven át volt a baratai tagja s büszkesége. Életének nagyobb s legszébb része telt el Justitia szolgálatában. Termékeny munkázódása s hivatás szolgálatán érte el a legszébb sikereket. Még élők emlékezetében van a nagy ügyvéd kimagasló alakja, aki a szószéken az ékeesszólás mestereként kötötte le a hallgatóság figyelmét s győzte meg elfogulatlan álláspontjának igazságáról. Hányszor sajtolt ki könyveket az ő szava s hányszor csepegtetett reményt az ő okfejtése a súlyos vád alatt állók szívébe. De filozófus is volt a szó igazi értelmében s ez hivatása körében is éreztette a hatását. A törvényismeret világánál a logika kéréllhetetlen kutatásával kereste s hozta napfényre az igazságot. A jogok s hagyományok mély tisztelgésben nőtt fel s abban is öregedett meg. Ugy tet szett azért sokak előtt, hogy nem barátja a haladásnak. Pedig nem volt a dermedt conservatismus embere, csak nem skart a felelőtlen radikalizmus tűzében égni. A józan bölcsesség, higgadt megfontoltság egy kis ékes kesernyős filozófiával keverve, adták meg jellemének alaptörvényszerűt. Vanitatum vanitas! Miért hát a nagy emocio, a békességet zavaró tülekedés, hátoruskodás. Csak a nyugalmat, de nem a halál készülő ember nyugalmát, hanem a comemplatív böccselkedő csendjét kívánta magának Mindenütt. Otthon, a fórumon s társadalomban. S amire oly forrón vágyott, azt most megtalálta.

Meg körülötte remegett a föld s tombolt a harc fergstege, ő szép csendesen a hirtelen itt hagyott minket a mi árvaságunkban, a mi zajos világunkban s elvonult szótlanul a közös emberi vágyak világába, az örök

békesség honába. Mi pedig, akik életében is megadtuk neki az elismerés külső decorumát, már is fonjuk kartársunk homloka köré a hallgatatlanság koszoruját. Az ő egyéni nagyságának láthatatlan, de érezhető bizonyítékai köteleznek erre. Az a súly, melyet az ő egyénisége s munkássága az ügyvédségre nézve jelentett, nem tűnt el hatás nélkül. A mai ügyvédség még sokáig fog merithetni az ő szellemi hagyatékának gazdag tárházából. Az ő nagy kvalitásai s kimagasló tekintélye oly nagy erkölcsi tőkét szerzett nekünk, hogy emléke aere perennius fog élni közöttünk, intő példaként szolgálván az utódoknak arra nézve, mint kell szépen s nemesen élni, hogy halhatatlanok maradjunk az élekben. Most pedig bucsuzunk Tőled kedves barátunk s kartársunk. Térj nyugovóra, vidd magaddal a mi szeretetűnknek s nagyrabecsülésűnknek bucsu szavát. Pihenjen meg a Te lelked az általad annyira szeretett honi rögök alatt s álmodozál csendesen a te szép ideáldról, az örök békességről, Isten veled!

Sas Ede beszéde.

Az ügyvédi kamara bucsuja után Sas Ede a Sziliget Társaság nevében veit bucsut a Társaság elnökétől. A tartalmas, szép beszéd a következő:

Tisztelt gyászoló gyülekezet!

Amikor megharagudék a tenger és megharagudék a föld és haragjuk retentő éjszakáján romba roskadt Dél túbájós szigetének kövirágos paradicsoma: Messina, a krónika foljegyzete, szemtanuk álmléködva hirdették, hogy az általános pusztulásban az óriás dóm földrezuhanat oszlopai és boltívei között csodamódon épen maradt egy oltár, sértetlen egy szentkép; s az oltárkép előtt épen maradt a szent tűz egy lámpavilága. Ez összegelekezőnek a remek körül a templom papjai és szomorú seraggal gyűltek össze a hívők; s elairatták az ő pompázatos csarnokukat; de folgerjédt lelkükben a remény, új életre buzdult szívükben az erő, amikor arra az oltárra tekintettek, amikor szemükben villant az a ki nem aludott tűz, mert égi jelt láttak ebben, hogy el a hit, él a kultusz, amelynek az összeomlott templom otthona volt. Ugy állunk mi is, hívői papjai, a mi templomunk romjai előtt: elairatjuk a mi ledolt oszlopunkat, a büszke domot, amely előttünk dűledékeiben hever; de az a szellem, amely a templomban élt, fölemeli lelkünket a gyász porából; ez a szellem az oltárra mutat: nézzétek, ég a tűz, amelynek én oly buzgó főpapja voltam; élnek az ideálok és élek én is ez ideálokkal, amelyeket a templomban szolgáltam és ápoltam.

Ragyogó, tiszta és nemes szellem, akit nem visz magával a koporsó; aki nem lesz porrá azzal, ami az emberben földi életében por és hamu; aki szabadon szárnyalasz most abban a birodalomban, amelyben földi életedben is otthol voltál, a lélek legtisztább, legnagyobb magaslatain. Hozzád fordulunk, Téged szólítunk: remde nem most is közöttünk vagy; és közöttünk maradsz és nem fogsz elhagyni sohasem?

A hivatást, amelyet a Sors, a Gondviselés számodra kiszabott immár betöltötted: ez a hivatás nemes volt és dicső: s a munka, amit betöltésére fordítottál, a magamemében teljes volt és tökéletes. Mint ahogy dusan, jól megrakodva jó a tereken át a hajó, hogy messze égtájak drága kincseit hozza el a népeknek, amelyek mindabban szűkölködnek: úgy szállottál te közénk,

Ez évi nagy Karácsonyi eladás megkezdődött!

A raktáron lévő összes batiszt-, selyem és szövetbluzok, pongyolák és juponok, kötények, csipkegallérok olcsó áron lesznek elárusítva.

Nagy választék finom gyapju szövetekben, mosó kelmék és costum bársonyokban. Ruha selymek és szörmékben. Kézimunka különlegességek. Fehérneműek, gallérok, kézelők, nyakkendők.

CZILLÉR IMRE nagyáruháza, Nagyvárad.

hogy fényes tebeiségeidnek, gazdag képes ségeidnek pazar kincseit közöttünk fejedelmi bőkezűséggel széleszlogasd. Mert hatalmas elméd kincseit gyűjtött egész életedben: de nem mint a fukar, csak a maga javára és gyönyörűségére, de azért, hogy azokkal szebbé, ragyogóbbá iparkodjál tenni a mi szürke, szegény életünket. A germán mitológia szerint Szigfrid volt az, aki a madarak nyelvét is értette; te is jártál abban a tündérvilágban, amelyben a költészet csodadara oly bűbajos dalokat zengedeznek: de te nem elégedtél meg azzal, hogy a csodadarak nyelvét magad megérted, de ékesszóló tolmácosa voltál éneküknek és eltöltötted szívünket-lelkünket a tündérvilág földöntúli gyönyörűségeivel. Ó hiszen egész lelked, egész életed úgy vonult végig a mi vásári lármával, alacsony túlekedéssel teljes életünkön, mint valami tiszta, magasztos fonséges harmónia. S ebben a fonséges harmóniában életed, működésed, lelkednek színterében azok a hangok esendültek meg, amelyek a legragyogóbb, az örök ideálokat ünneplik; s érces erővel és magával ragadó hatalommal esendült meg az a hang, amely nekünk legkedvesebb, legbecesebb: a magyarság hangja. Apostolvá szegődtél annak az írónak, aki egyike azoknak, akiknek nemzeti iradalmunk a legtöbbet köszönhet: Szigligeti Edének. Milyen jellemzően, milyen egyszerűen jutott kifejezésre ebben a kulisszában az a törekvés, amelynek oly lánglelkű harcossá voltál! Mert apostolkodásodban a magyar nemzeti iradalmért és prózisért karddó változott a toll és tűzzé vált ajkodon a szó: föllobogott magyarságunk színeiben a Kazinczy szent fanatizmusa; megcsattogott kezében a Berzsenyi kor bősége; s ég felé tört a Kölcsey hymuszos, imádságos bite. A magyar iradalm építészéhez hordtad a követ; a magyar iradalm Pantonja hálsán őriz meg keble ereklyéit közt emlékeztető... Megérdemled ezt a Pantheont, mert életed nem tett kiesnyes érdekek, alacsony célok hajszájában, de a legfényesebb eszmék kultuszában. S aki életét az örök ideáloknak szenteli: ezek az ideálok részt adnak neki halhatatlanságokból, hogy azzal, akivel a Boldogult oly szívesen időzött, akivel szelleme oly rokon volt; Unsterbliche haben ihre Kinder mit fanrigen Armen zum Himmel empört. A halhatatlanság magukkal viszik gyermekeiket az égbe!

Tisztelt gyászoló gyűlékezet! Meglett férfiak álljuk körül e ravatalt: akik közül fürteinket nem egynek megeste a dör; akik közül talán nem egy közel van ahhoz, hogy elinduljon arra az útra, amelyre e koporsó nemokára elmegy. S mégis úgy állunk itt, mint a gyermekek, gyermeki tisztelettel, gyermeki szeretettel tekintünk vezérünk hi hült hamvaira. De a gyermekek kötelessége nemcsak a siratás, a gyász: utódok kötelessége az, hogy oszobitlan fenntartsák az örökséget, amit édes apjuk érdemes munkássága gyümölcseképp rájuk hagyott. Míg sem koporsót és könnyeket hoztunk hát Rádl Ödönnek csupán; de elhoztuk szívünkben azt, amiben az Elköltözöttnek bizonyára legnagyobb öröme telik: elhoztuk azt a töretlen fogadalmat, hogy drága örökségének hűséges őrei, fenntartói leszünk. Hogy azt a munkát, amit ő teljes dicsőséggel kezdett, talán nem egészen dicsőtelenül folytatjuk; hogy ápolni fogjuk az ő ragyogó ideáljainak tüzét: s szolgálni fogjuk azt a magyar nemzeti iradalmat, amelynek ő is életét szentelte: amely folytonos megújulásban van, s folyton meg is kell újulnia s föl kell frissülnie, — de amelyből nem szabad kivieszni annak, amelynek a Boldogult oly tüzelektű apostola volt: az örök szépség és a magyarságnak.

Ezzel a fájdalommal bucsuzunk el tőled Rádl Ödön! De nem — nem bucsuzunk. Nem temetünk. Nor omnis moriar! Te a mienk voltál. S a mienk maradsz!

Ezután az elhunytat feltették a négyes

fogatu barok stíli remek fekete gyászko-esira s az impozáns gyászmenet az olasz plébánia templomba vonult, a hol a templom hajójában díszes ravatalra helyezték a koporsót.

A gyászmisét szintén Imrik S. Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel.

A requiem után a gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol örök nyugalomra helyezték az elhunyt kiváló férfiut.

A ravatalra a következő feliratokkal el látott szebbnél szebb koszorukat helyezték: Malvin. Hálás szeretettel — E a na és Minka. Ödön bácsinak — Etelka és Gyula. Szeretett principálisunknak — Oszéb és Széver. Az igaz ember és hű barátunk — Conrad osiád. Szeretett Olón bátyánkunk — Irma és Bertl. Tisztelettel, szeretettel, hálával — Sass Eds. Ozv. Echerolles Sándorné — részvéte jeléül. A nagyérdemű polgárnak — Nagyvárad város közönsége. Nagyérdemű alapítójának és elnökének — a Szigligeti-Társaság. Utolsó üdvözléssel — a nagyváradilati szent. püspökségi uradalmi tisztikar. Erdemes tiszteletbeli elnökének — az ügyvédi kamara. Igaz részvétellel — Balásházy Iván. Mély fájdalommal igaz barátjai — Miskolczy Barna és családja. A lezjobb barátunk — Sigmund Andor és neje. Lezjobb barátjának — Brüll Ignác. A jó barátunk — Pallay Lajos és családja. Ifjuságom, öregkorom lezjobb barátjának bucsuzóul — Huzella Gyula családjával Falejtetheten kedves igazgatójának — Gszinte tisztelettel a Nemzeti Csinszó. Mély fájdalommal — Páynár Anna. Csinszó tisztelettel — Echerolles Sándor és neje.

A rendkívül díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia eladó nagyváradilati temetkezési vállalata elismerésreméltó figyelemmel és nagy pontossággal rendezte.

Árdrágítások a Jézuska ajándékai körül.

Harmadézer virrad ránk szent karácsony napja a vérsivatar közepette s hisszük, hogy utóljára, mert olyan jó nehéz óráinkban reménykedni, hogy mire Jézus szülését újból ünnepejjük, már itthon lesznek azok, akik ma családjuktól távol, ezer vészodalmekek között töltik a karácsonyi estét.

Talán ez a remény, vagy talán örömtelen életünk az oka, hogy most, mikor tele vagyunk jajjal és panasssal a nagy drágaság miatt, nem ismerünk határt a karácsonyi ajándékok vásárlásánál. Talán a szívünk keserűségét akarjuk enyhíteni, hogy másnak örömet szerezzünk ajándékaikkal.

A ránk virradó karácsonyra több piázt kiadtunk ajándékokra, mint máskor egész esztendőn át.

Arról nem is beszélünk, hogy minden cikket 2-300 százalékkal fizetnek meg drágábban, mint a háboru előtt, haem az ajándékok mennyisége is jóval felálmulja a más éveket.

A karácsonyi vásár jobb, mint tavaly. A játékkoreskedésnél a közönség vásárol bőven, fizet álkudozás nélkül. Akik máskor egy egy babát vettek krisztkiadiba, most többet vesznek. Nemcsak a hadseregszállítók.

A cukorkészleteknél is hasonló a helyzet. A szalon onkor kilója ma 12 korona. sőt 14 is, tavaly még 4 volt, sőt kettő, Van, aki drágálja, s keveset vesz. Mikor a kereskedő kérdi:

— Aztán mit csinál, ha nem vesz elég cukrot?

— Hát lefűrészelek egy ágat a karácsonyfáról, így kevesebb cukor kell rá.

A karácsonyfa piacon a bihari fenyők kerülnek eladásra. Elég magas áron kelnek. Egy egy fáska 5-10 korona.

A fadiszek ára eléggé felmaat. Olyan kis füvedisz, a mely két évvel eselőtt 6 fillér volt, ma 50-60 fillér.

Az aranyszálak, aranyhajak, gyertyák, mind-mind drágák, de azért veszik őket, mert a szegény ember is a gyerekek megörvendtetésével akarja elfeledtetni a háboru minden nyomorúságát.

Törökök sorozása Magyarországon.

A belügyminiszter rendelete.

Nagy fontossággal bíró rendeletet bocsátott ki a belügyminiszter a Magyarországon tartózkodó török állampolgárok sorozása tárgyában. A rendelet, amely Biharvármegye alispánjához is megérkezett, a következőképpen szól:

A cs. és kir. hadügyminiszterium a bécsi török követség megkeresésére elrendelte, hogy a bécsi, brünni, triesti, budapesti és sarajevói cs. és kir. hadkiegészítő kerületi parancsnokság a Monarchiában tartózkodó és a török külképviseleti hatóságok által megnevezett török hadköteleseket, hadiszolgálatra való alkalmasságuk szempontjából katonai orvosi bizottság által vizsgáltassa meg. A török hadkötelesek megnevezésére a bécsi, budapesti és sarajevói török főkonzulátus, a triesti török konzulátus és a brünni tb. konzulátus van feljogosítva.

A török külképviseleti hatóságok azon török állampolgárokat, kik katonai orvosi vizsgálat céljából a felhívás dacára nem jelennek meg a cs. és kir. hadkiegészítő kerületi parancsnokságnál, kényszer útján elővezetethetik.

Erre irányuló megkeresésekkel esetenként a lakóhely szerinti illetékes elsőfoku rendőrhatalósághoz — székesfevárosi m. kir. államrendőrség, főszolgabíró, rendőrkapitány — fordulnak.

Azokat a kényszer útján elővezetett török hadköteleseket, akiket a katonai orvosi Bizottság hadiszolgálatra alkalmasnak minősít, — ha a török külképviseleti hatóságok kényszer útján való elszállításukat kívánják a folyó évi január hó 8 án kelt 125. res. számú rendelete értelmében a Budapesti államrendőrség tőlkapitánya úján való továbbítás csak kerülő úttal volna eszközölhető, az elszállítandó török állampolgárokat nem az orsvoai, hanem az újvidéki magyar királyi határozéili rendőrkapitánysághoz kell utasítani, illetőleg kísértetni.

A török külképviseleti hatóságoknak az elővezetés és elszállítás iránti megkereséseit haladéktalanul teljesíteni kell.

Perényi, államtitkár.

x **Polcskai-Értő** **MOXIS** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kine ólag **Farkas István** Apolló drogeriájában / á-kócsy-ut 7/B.

Szeszfőzőt állít a város.

Ily című cikkünkre helyesbítésül a következő levelet kaptuk dr. Molnár Imre ny. jogtanártól:

T. Szerkesztőség!

A városi szeszfőzde felállítására tárgyában tegnap megtartott értekezlet lefolyásáról a Nagyváradi Naplóban és a Tiszántúli tegnapi számában egy aláírás nélküli közleményben egészen ellenkezője lett közölve annak, amit én azon értekezleten képviseltem.

Azt írja a Napló cikkezője: Dr. Molnár Imre a tervezetet örömmel üdvözi. Ha város állít szeszfőzdet, akkor a szőlőbirtokosok anyagi áldozatok nélkül jutnak ahhoz, amit a tervezett szövetkezet utján csak áldozat árán érhetnek el. Mint polgár is hasznóhajtónak találta a vállalkozást, azonban figyelmeztet, hogy ne csak Váradon, hanem egy nagyobb körzetre is kérje a város a monopóliumot. Az igaz, hogy a birtokosság a városi főzde utján költség nélkül jut el céljához. De mint a város polgára teljesen ellenkezőjét mondom és vitattam annak, a mit a cikkíró beszédműről állít.

A városi szeszfőzde felállítására ellen határozottabban nyilatkozni nem lehet, mint hogy én azt az értekezleten megtettem.

Lehet hogy Várad polgáraiból többen szívesen fektetnek az én nyilatkozatomra s így ezek esetleg a nagyholdersjü kérdésben (millióról van szó) nyilatkozatom egészen ellenkező közlése által hatálytalan irányban befolyásolhatnának, kénytelen vagyok rámutatni az értekezleten elfoglalt állásponthozra.

Nem a szereplés viszketege kósztat a szíjhoz folyamodni. Én koromnál fogva szabadulni akarok a közszerepléstől és a valódi jogaimaktól; de a midőn fellettem hiva az értekezletben való megjelenésre s most azt látom, hogy nevemet ellenkező irányú pártolására akarják felhasználni s olyat mondhatnak velem, melynek éppen ellenkezőjét vitattam, kénytelen vagyok az igazság megállapítására.

En a következő nyilatkozatokat tettem: Óva intem a t. tanács jelenlévő képviselőit, hogy ezt a javaslatot elfogadják; mert lehet ugyan majd szó 75 ezer sőt 150 ezer koronáról is; de ezek a számok nem bevételt, hanem deficitet fognak képezni a város háztartásában.

A szőlőbirtokosok érdekét kikapcsolom. Ők már megalkották a váradai szeszfőző szövetkezetet. Az ő érdekeiket a szövetkezet majdani működése kifogja elégíteni; de ők hasznó nélkül nem ábrándoznak, hisz az alap szabályok a befizetett tőke jövedelmét 5 százalékra maximálják. A szövetkezet tagjai kockára teszik a befizetett tőkét s annak kétszereséig felelősséget vállalnak, mert az ő főcéljuk, hogy mellékterményeik feldolgoztassanak.

A főkérdés a miért az értekezlet össze lett hívva az, hogy nyilatkozzék az értekezlet, mit remél a szeszfőzde felállításától, még pedig a legmodernebb, a legmagasabb igényeket kielégítő, milliós vállalat, mert kisebb vállalat nem eredményezheti a tervezett jövedelmet. Nagyvárad szőlő területén csak kis szabású szeszfőzdet enged meg. 2000 hold területből valamivel több a felénél a szőlő.

Hogy a városi szeszfőzde a megye területén is kiterjessze működését — ez igazán elrémítő gondolat! Csak nem akarja a város működését a megye összes terményeinek feldolgozására kiterjeszteni! s ennek a rettenetes kockázatnak összes terheit magára vállalni. A szövetkezet ezt megteheti, mert ő csak annak dolgozza fel a termését, aki üzletre méltó megfélelő jegyzése által a kockázatra is vállalkozik.

Egy milliós szeszfőző vállalat berende-

zése eltekintve a tőke nagyságától, már azért is megfontolandó, mert erre a város igazgatása nem alkalmas. A szeszfőzés menését nem ismerem; de hogy ily nagyszabású vállalatot csak szakemberek vezethetik, ez meggyőződésem. Ezzel a miniszter tervezete teljesen ki lenne forgatva. Nem a szőlőbirtokosok gyakorolnák a melléktermények szeszszé való kifőzését, hanem a szeszfőzés terén eddig is nagy sikerrel működő szeszfőzők szereznék mag a privilégiumot.

Ez az eredmény sörélmás a birtokosokra, az a miniszternek nem szándéka. Hisz az egész reform célja, hogy a melléktermények kiaknázása a birtokosság kezébe tévessék; sőt a tervezet a szövetkezetbe való lépést is a gyárosokra nézve megtiltja. Hogy mind gyenge alapon van tervezve a milliós vállalat, azt röviden bemutatom a tanácsos ur alaptévedésével. Szerinte 50-60 ezer hektó börtérmésből ő csak 30-40 ezer hektó átlagot vesz alapul. Már az értekezleten kifjtem, hogy soha 50-60 ezer termést nem hallottam. 50 év óta méz csak 40 sőt 30 ezer hektó termés sem volt.

A statisztikai hivatalnak évenként feltejesztett hiteles adatait a következőkben mutatom be 10 évre visszamenőleg:

1907. évben	8143
1908. "	22095
1909. "	4213
1910. "	9956
1911. "	23600
1912. "	13096
1913. "	7200
1914. "	9050
1915. "	10539
1916. "	3575

111,467 10 év alatti, évi átlag 11000 hektó.

A termési átlag tehát 11000 hektó s így az alap megdőltoval megdől a tervezet is.

Kértem a tanács tagjait, hogy a tervezet felett terjenek napirendre; még ha a tanácsos ur átlag felvetése helyes is lenne, még akkor sem ajánlám városomnak, hogy nagy szeszfőzde létesítésébe belemerjen.

Hogy ezen nyilatkozatom alapján hogy lehet rólam állítani, hogy örömmel üdvözölöm a városi szeszfőzdet; stb., azt fejtsék mag az okosak.

Dr. Molnár Imre.

Elfogott vasúti tolvaj.

Pórujjárt katona.

Tegnap a hajnali órákban a vasúti raktár környékén, ahol egymást érik a lopások, kocsi feltörések, sikerült feltérni és elfogni egy katonát, aki egy ólomzárral lezárt kocsiából lopni akart.

A vasút környéke a raktár közelében a hajnali órákban némileg csendes, a forgalom valamit enyhül. Itt a mellékvágányon állnak azok a vasúti vagonok, amelyeknek áruit másnap kiváltják. Az utóbbi időkben számtalan feltört kocsi, megdézsmált árutüdelmény bizonyította, hogy itt egy ügyes és vakmerő tolvajbánda működik. Ennek ártalmatlanná tétele érdekében külön vasúti őrséget szerveztek, de hasztalan volt minden igyekezet, hasztalan külön katonai őrszemek felállítása: a tolvajok tovább dolgoztak.

Tegnap végre elfogtak egy katonát s nem lehetetlen, hogy ezzel a tolvajbánda egyik tagja került horogra, bár a katona még tagadja, hogy társai lennének.

Tegnap hajnalban Vigh Gyula mávkocsimester észrevette, hogy a raktár előtti árukkal telt kocsi körül egy katona ólalkodik. Nem vonta kérdőre, hanem elbujt s egyik kocsin mellé és figyelt.

A katona, ügylészott cél nélkül jömmeg a kocsi között, egyszer azonban az egyik kocsinál megállapodott, a vékony drótszálon függő ólomzárt a kocsiól levágta, a kocsi ajtóját óvatosan félrehúzta és bemászott a kocsiába.

Mindazeket látta a kocsimester, lassan a kocsihoz ment s az ajtót egy hirtelen mozdulattal rávárta a katonára.

Aztán jelentést tett a pályaudvaron levő rendőrségi különítménynek, amely aztán a pórujjárt katonát elfogta, letartóztatta és átadta a katonai hatóságoknak.

A tolvaj katona Székely Sindornak mondja magát, a 101. gy. logezred közkapnájára s azt állítja, hogy egyik nagyváradi katonakórházban van felvéve. Hogy igazat mond-e s hogy nincsenek-e büntérsai, azt a további vizsgálat fogja megállapítani.

HIREK

* Rendkívüli városi közgyűlés.

Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága tegnap délután rendkívüli közgyűlést tartott, hogy a közigazgatási bizottságban ez év végén megüresedő öt tagsági helyet a törvényben megállapított tíz kos szavazással beöltse. A közgyűlésen dr. Cziffra Kálmán főispán elnökölt, aki a megnyitás után kezeletlen szabályban emlékezett meg néhai Rádi Ödön érdemeiről. — A közigazgatási bizottságba beválasztottak: dr. Hoványi Géza, Salyok István, dr. Mihály Lajos, dr. Thury Kálmán (u) Diósi Lajos (u). Szavazatot kaptak még Gábel Jakab 11 et, dr. Hoványi Gyula és Siket Traján 1—1 et.

* A hadikölcsönjegyzés idejét meghosszabbították. A hadikölcsön jegyzések egész áradata indult meg ez alatt az aránylag rövid idő alatt, mióta az V-ik hadikölcsönjegyzés tart. A jelentkezők nagy számára tekintettel a kormány meghosszabbította a hadikölcsön jegyzés idejét 1917. január 10 ig. A Katolikus Népszövetségi Hitelszövetkezetben is több a jegyzés, mint az előző alkalommal. A meghosszabbítás folytán további jegyzéseket elfogad a Népszövetségi Hitelszövetkezet hétfőn és esütörtökön délután 2 órától kezdve.

* Dr. Pataky Arnold egyetemi tanár előadása a Katolikus Körvetítőelőadásán. R. tka szellemi élvezetben lesz részük azoknak, akik a Szent László terem vetítő estélyein részt szoktak venni. A karácsonyi meleg hangulatot akarja fokozni a Kör vezetősége, midőn az ünnep második és harmadik napjára (december 26. és 27.) Dante: Isteni színjátékát tűzte ki előadásra és előadóul dr. Pataky Arnold egyetemi tanárt kérte fel. A kiváló előadót, kit már annyiszor élveztünk, ismét hallhatjuk. Minthogy a képsorozat igen hosszú, 170 álló és 2 hatalmas mozgókép, azért egy előadás keretében előadni nem lehet, így két előadásban fogja szemléltetni az illusztráció előadó. Az előadás mindkét nap délután 5 órakor kezdődik.

* A bihári aransarkantyusok. A Budapesti Tudósító közli ötven aransarkantyus vitéznek ki-nevezendő névsorát. Közöttük van *Tisza Kálmán* gróf őrnagy a második honvédhuszárezredben, *Tisza Lajos* gróf főhadnagy az ötödik honvédhuszárezredben, mindketten megsebesültek és *Vész Zoltán* tanító, hadnagy a 24. honvédgyalozérezredből, aki a háboru alatt aktiváltatott és öt kitüntetése van. Továbbá *Beöthy Andor* hadnagy a 16-os huszárezredben. Kitüntetései: elsőosztályú vitézségi érem és Signum Laudis.

Minisztertanács Budapesti tudósítónk jelenti: Délután két órakor *Tisza* elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek Budapesten időző valamennyi tagja résztvett.

* Diszes esküvő. *Bulyovszky* Erzsikét, néhai dr. *Bulyovszky* Józsefnek, Nagyvárad város volt polgármesterének ünnepelt szépségű, kedves leányát ma d. e. vezeti oltárhoz *Zechentmayer* Károly honvédszázados. Az esküvő Budapesten, a Szent Szív templomban lesz a szertartást *Brém Lőrinc* keneknek végzi. Tanú lesznek: *Bulyovszky* János miniszteri tanácsos és *Zechentmayer* József alezredes.

* Ezer ingyen ebéd a koronázás napján. Nagyvárad város a királyi pár koronázása napján december 30-án ezer ingyen ebédet ad, hogy emlékeztetessé tegye a nagy napot, amelyen éhezniük lenni nem szabad. Az ebédet a városi konyha szolgáltatja ki, a *Peller* Ferenc, a konyha szorgalmas intézője most állította össze a disz-ebéd étlapját: gulyásleves és lekváros sült tészta lesz a szegények asztalán. Velencén az iskolában 600, Olaszban a Ráten 300, a városi konyhán Újvároson 400 ebédet adnak ki.

* Adomány a vak katonáknak. L. B. 5 koronát földművelési céljára adományoztak a vak katonáknak. Göttyörük a címen 3508 K 37 fillérre emelték. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* Dohánycsempész a rendőrségen. A rendőrség ma előtt tegnapelőtt a pályaudvarnál feltűnt egy idősebb szidőember, aki nagy halom táskát cipelt magával, alig látzott az egész ember a sok csomagól. A rendőr igazolásra szólította fel, a bácsi azo ban nagyon határozatlan feleletet adott. A vasuti rendőrség természetesen megvizsgálta a csomagok tartalmát, akkor derült ki, hogy azokban finom, sárga dohánylevelek rejlenek, amelyeket finom szeme még nem látott. Volt ezenkívül több csomag kínostári dohány is. Miután kikérdezték a táskák tartalmát, megállapították a központhoz, ahol személynanoságának megállapításáig őrizetbe vették. Legutoljára *Panet* Józsefnek nevezték meg. A rendőrség értesítette a pénzügyőr

ságot is az esetről, amely szán lefoglalta a dohánykészletet.

* Kitüntetett rendőrségi irnok. *Orosz* János rendőrségi irnok már közel egy fél éve dolgozik a rendőrség büntügyi osztályán. Tegnap értesítették, hogy a legfelső hadvezetőség II. osztályu ezüst vitézségi éremmel tüntette ki. Orosz hosszú ideig az olasz fronton küzdött és ott lett rokkant.

* Igazolt városatyák. Nagyvárad város igazoló választmánya *Frankó* Endre elnöke mellett tegnap ülést tartott, amelyen jelen voltak még dr. *Médvigy* Gábor, dr. *Olasz* Béla, dr. *Thury* Kálmán, dr. *Mihelly* Lajos és *Bige* József jegyző. Az ülésen a legutóbb megválasztott dr. *Molnár* Imre és *Zboray* Gyula megválasztását igazolták.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király lovag *Fackó* Leo 7. huszárezredbeli őrnagyot, *Conokrak* Mihály 70. gye. helyi tart. főhadnagyot és *Asbóth* Gusztáv 37. gye. helyi tart. hadnagyot a legfelső dicséret elismeréssel tüntette ki.

* Kilopták a dísznót az ólból. Liba, eszketolvajlás nap, mint nap előfordul, de dísznótkészítől még keveset hallottunk. *Kalmár* Lajos azon szerencsétlenek közé tartozik, akinek nem a tyukját, hanem a dísznótját lopták ki az elmúlt éjjel az ólból, ami mindenestre érzékeny veszteség egy szegény emberre. *Szatrovicsky* utca 11. szám alatt a zárt udvarról, zárt ólból lopták ki az 5-600 koronás értékű dísznót, anélkül, hogy bárki észrevette volna. A rendőrség nyomoz a tolvaj után.

* A katonák karácsonya javára *Bitzó* Jánosné 4 koronát, *Südy* Gyuláné 20 koronát küldött a szerkesztőségünkbe. Rendelkezési helyére juttatjuk.

* A Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókja után — mely ez évben a Békéscsabai Takarékpénztár Egyesülettel és a Békési Népbankkal létesített érdeklődös séget — szorosabb viszonyba lépett a Kolozsvári Kereskedelmi Bankkal. Ez intézet december 10-én tartott közgyűlésén alap-tőkéjét 800.000 koronáról 1 millióra emelte fel a beválasztott igazgatóság a Hitelbank részéről *Horváth* Elemér min. tan. igazgatót, a budapesti áru és értéktárolás elnökét és *Kereszty* Korrélt, a nagyváradai fiók főnökét, felügyelő bizottságába pedig *Erber* Dezsőt, a nagyváradai fiók főnök-helyettesét és *Farsó* Aladár központi fő-tisztviselőt.

* Külvárosi Népkönyvtár minden délelőtt 11-12 ig tartja hivatalos óráit a vitéz-utcai állami elemi fiúiskolában I. emelet 4. számú termében. Könyvet minden felnőttnél teljesen díjlanul kaphat.

* Szombat és vasárnap a Vigadóban. Karácsony előtti szombaton és vasárnap kedves szórakoztató mű-ort mutat be a Vigadó mozgószínház. „A milliméterig című pompás vígjáték *Dorrit* Weichslerrel a főszerepben. Előrendű filmattrakció. E mellett előadásra kerül „Ejjel az erdőn” dráma, míg a Sasa híradó a lezajlott nabo rus eseményeket vetít elénk. Az előadások d. u. 3 órakor kezdődnek és vasárnap délután, az ünnep előestéjén csak 6 ig tar-tanak.

* Megkerült az elveszett bon- Tegnapi emeltettük, hogy a kath. Népszavet-és karácsonyi játéka alkalmából a Szilágyi Dezső utcán elveszett egy kis fehér gyermek bon. *Tegedy* Sándor városi szolga találta meg a bonát s beolváltatta a kiadó-hivatalunkba, ahol azt tulajdonosa átveheti.

* Gyönyörű rózsás arc a nő leg-szebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhe-tetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-tünteteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörö-séget. Kapható: *Farkas* István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Az **EMKE** kávéházban ma és a követ-kező napokon Budapestről *Farkas* Aladár híres cigányprimás — ki eddig a budapesti Ritzben játszott — teljes zenekarával hang-versenyez.

* Kőhögés, hurut, rekedtség és el-nyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a *Farkas* féle hurut szeletke. Ára 1 kor. Kapható *Farkas* István „Apolló” drogeriájá-ban Nagy várad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

* Eladó egy finom sötétbarna marmota-szörnyéből készült muff. Szaniszló-utca 29. szám.

Eladó olcsón 500.000 darab tégla. Ér-tekezhetni a Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmibank részvény társaságánál Rimanóczy-utca 6.

Egy ór, ki házi dolgokban is járatos, a „Fekete Sas” patotában felvétetik. Jelent-kezhetni ugyanott a 24 számú irodában.

Karácsonyi cukorka csokoládé és diszek eladása megkezdődött *Aszódi* Mihály üzletében. Főüzlet *Kossuth* utca 51. szám. Fiók: Csokoládé *Király* Rákóczi-ut. Kará-csony estére *Párizs*ok, *Borok* herceg *Wladisch*-grätz tokai pincéből. *Andrágyi* Arad, *Donay* Arad és *Palucy*ai Pozsony mind nemcs fajú borok. Friss déligyümölcs, dió, magazsóló, krach mandula gardinetnek. Azonkívül gyer-mekeknek kész bájos karácsonyfa, ezer és ezer féle játékok cukorkával töltve. Friss szaloncukorka, összes létező likőrök, szilvó-rium, rum, seprő és tökölypálinkák. Finom-valódi konyak. Zamatos teák és kiváló finom-Aszódi 8 féle zamatu pörköltkávái készen-darálva. *Kugler* Gerbe ud bonbonok főraktára. Főüzlet telefon 635. Fióküzlet telefon 610.

* Megfagyott szélből kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatású a *Harmatlej* crème és hozzávaló szappan. Kapható *Farkas* István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

Szent László-tér 10 sz. alatt levő házuokban udvari kávéház helyiségei 1917 május 1-jére kiadó. Azonnal lehet értekezni. Mosko its r. t. irodájában.

* Megbízható ügyes asszonyok lapkihordóknak felvétetnek. Jelent-kezni kell a kiadóhivatalban.

Kiadó. Arany János-utca 7. sz. házban egyedülálló 4 szobás modern lakás fürdő-szoba s egyéb mellékhelyiségekkel 1917 má-jus 1-re értekezhetni a *Potgári* Takarékpénztárnál. *Kossuth*-utca.

EMIR arcmosó

a legtekéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás

(mitesszeres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehetetlen-finom-ságu harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszerészetében Szent László-tér. Városháza mellett. *Csanda* Endre „Rákóczi” gyógytáraban, *Csillag* gyógyszerész Szacs-vay-utca, a *Vadász* drogeriában és *Farkas* István Apolló drogeriájában.

Tüzérségi harcok nyugaton.

Berlin, december 22 A nagyhadiszé-
lés jelenti:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábor-
nagy hadserege. A tengerpart közelében a
Somme területén és a Maas keleti partján
a tüzérségi tevékenység a délutáni órákban
fokozódott.

Az Iser mellett elfogtunk egy belga
őrséget.

Élénk tevékenység a régi Hindenburg fronton.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy
harcvonala. A Duna mentén és a Sztóchod
mellett az orosz tüzérségi tűz hosszabb
időn át tartott. Két ellenséges század előre
törését Rigától délkeletre visszavertük.

Zalocsától északnyugatra német támadó
csapatok behatoltak az oroszok állásába és
Zvizin faluba és 4 aknavető szétrobbantása
után 34 fogolylyal és 2 géppuskával tértek
vissza.

József főherceg vezérezredes harc-
vonala. Az ellenség éjszakai támadása a
Füremer a Troiusul völgytől északra meg-
húsult.

Dobrudzsában előre haladtunk.

Mackensen vezértábornagy hadsere-
portja Nagy Oláhországban a helyzet nem
változott.

A dobрудzsai hadsereg előrehaladt és
900 orosz elfogott.

Macedóniai front.

A Sztruma mellett járőrszátározások.
Ludendorff, első főszállásmeister.

IRODALOM

A Magyar Gazdák Szemléje.
A Magyar Gazdaszövetség folyóirata, szer-
keszti Bernáth István. A november—decem-
beri füzet a következő tartalommal jelent
meg: I. Ferenc József emlékezete. Jobb
jövő felé. A rokkanttelepítés Németország-
ban és Ausztriában. (Dr Czettler János.) A
világháború legmélyebb okai és a közép-
osztály Többtermelés és közlekedésügy. (Ba-
lász György) A többtermelés — biológiai
probléma. (Pinkert Zsigmond.) A mostani
bolgár és szerb mezőgazdasági termelés és a
mi piacunk. Különfelek: Galgóczy Károly.
— Emlékirat a magyar közlekedésügy re-
formjáról. — A kisgazda teendője. — Kö-
zépeurópásdi. (Dr Kovács Andor.)

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat délután: Legénybucsa.
Szombat este: Ember tragédiája.
Vasárnap délután: Gésák.
Vasárnap este: Szűnet.
Hétfő délután: Névtelen asszony.
Hétfő este: Három a kislány.
Kedd délután: Katonadolog.
Kedd este: Mágus Miska.

Az **Ember tragédiája** került teg-
nap színré. **Bibary Ákos** lendülete elragadó
volt, **Tóth Elek** felejthetetlen, **Gazdy Aranka**
kitűnő, **Habár Szera** a nevezetes bordalt
énekelte. Trémájára keresztül is tiszta, isko-
lázott és kellemes hang jelentkezett nála.

VIGADÓ mozgó- színház

Szombat

Milimáli
vigjáték 3 fel.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppapon 8 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

URANIA mozgó- színház

Szombat

Náni néni
színmű 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppapon 3 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ mozgó- színház

Szombat

A tenger asszonya
dráma 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppapon 8 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

NYILTÉR

Karácsonyi vásár

Heti árjegyzék:

- China ezüst kenyér kosár . . . 4 K
- China ezüst cukor tartó . . . 4 K
- China ezüst vaj tartó . . . 4 K
- China ezüst cukor kosár . . . 4 K
- China ezüst dohányozó készlet . . . 4 K
- Vizes készlet 6 személyre . . . 4 K
- Boros készlet 6 személyre . . . 4 K
- Likőrös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Sörös készlet 6 személyre . . . 4 K
- Tészták készlet 6 személyre . . . 4 K
- B-főttés készlet 6 személyre . . . 4 K
- Tésk készlet aranyozással 6
személyre . . . 12 K
- Káves készlet aranyozással 6
személyre . . . 12 K
- Mocca készlet aranyozással
6 személyre . . . 12 K
- Moldó készlet fayence . . . 10 K
- Fűszer készlet állványtal . . . 10 K
- Csészta készlet . . . 10 K
- Ebedő készlet aranyozással 6
személyre . . . 28 K
- Evőeszközök, kávéházi felsze-
relések, vendéglői felszerelések
- Répkerepezés, ablak üvegezés**
gyorsan, előnyös árban készül.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁR

Felelős szerkesztő:
Dr. PAPP KÁROLY

Nagy karácsonyi vásár!

a „PARK“ nagyáruházban

Diszmuáru osztály! (Rákóczi-ut 5.) Leszállított árak!

Elegáns kiegészítők: Legujabb divat. K. 5-, 6-, 8-, 10-, 16-, 24-, 30-.

Gyöngy kiegészítők: K. 4-, 6-, 10-, 15-.

Férfi és női pénztárcák K. 2-, 3-, 5-, 8-, 12-.

Férfi és női solingoni acél zsebkések:

kor. 1-, 1.50, 2.50, 3-, 4.50, 6-, 8-, 10-.

Továbbá állandó raktár: Patent gyufatartókban, öngyújtók, villa-
mos zseblámpák s minden a szakmába vágó cikkben. Nagy kefe-
vásár: Ruhó és fogkefék leszállított árakban. Pipereszappan
nagy választékban.

Játékáru osztály!

Női, flor és műselyem harisnya párja Kor. 3.10, 3.40, 3.90, 4.50, 5-.

Nagy téli kötöttáru vásár! Leszállított árakban.

Játékáru vásár f. hó 20-án veszi kezdetét.

Zsebkendőkben leszállított árak.

30.000

tábla Schuchard és Stollverk
csokoládé kerül eladásra
Maximális áron
24 korona kilója.

5 kiló vételnél kilónként 1 ko-
rona árengedmény. Viszont el-
adóknak még olcsóbb. Kapható:

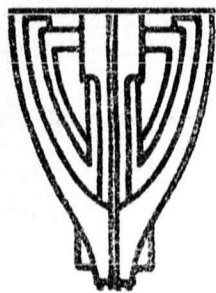
Benedek Testvérek

Zöldfa-utcai fűszer áruházban,
Bémer-téri cukorka Bonbonier és
Rakóczi-utó cukorka Bonbonierbe

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatóry József.)

A legrégebb fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz
beszerzési viszonyok dacára min-
denből teljes raktárkészletet tart

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben úgy kisebb,
mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobahuto-
rok fülkéiben beraktározásra elfogadtatnak.
Termények beraktározásra való száraz pin-
csek, továbbá boros-pincék, istállók és
kocsiszínek állanak rendelkezésre. A berak-
tározott tárgyakat tűz és betörés ellen biz-
tosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzet-
méterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
beraktározási osztálya.

Utóda: Sas-passzage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400

Nagy karácsonyi vásár!

a „**HÖFEHÉRKE**“ harisnyaáruházban Szent László-tér.

Mélyen leszállított árak!

Occassió gyapju női kabátokban: Sárika K 36- Olga K 45- Erzsi K 60-

Női selyem kabát nagy schláger. Böske K 100— minden
szinben. „Béla“ gyapju gyermek sweater leszállított ár:

Szám	1	2	3	4	5	6
Kor.	6-80	8—	9-20	10-40	11-60	12-80.

Lélekmelegítők: Kor. 5—, 6—, 8—, 10—.

Női harisnya flor, musselin és selyem Kor. 4-10, 5—, 6—,
Férfi harisnya flor és pamut: Kor. 1-50, 1-80, 2-70, 3-50, 5—.

Nagy occasió zsebkendőkben:

Ia. Női pamut zsebkendő 8—, 10—, 12—, kor.
Ia. Női cérna zsebkendő 13—, 14—, 15—, kor.

schlager! Himzett zsebkendő tucatja K 12—, 13—. schlager!

Nagy választék keztyűkben, csavargameszkekben, gyapju ing és nad-
rág stb. kötöttáru cikkekben. Leszállított árak csak néhány napig.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Ajánl dús raktáráról előnyösen:
lisztes és gabonaszákot, ponyvá-
kat, mindenféle legjobb kötéláru,
kender és papírzsineget,

**szalmaszákot, pokróczok és
takarókat,**

gazdasági erős csizmákat és fedél-
lemezeket, olajokat és gépszirt.

Nagy raktár kárpitos kellékekben.

IZSAK LIDIA
elsőrendű művészalca

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

telefőben.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és baskótökben nagy
választék. Fűzőket választás végéig vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szilgigeti
szinbás művésznőnek egyedüli szállítója.

Karácsonyi ajándékba megrendelésre
babafűzőket készítet.

:: Telefon : 11—53. ::

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely
az Általános Takarékpénztár kebelében mű-
ködik, (Nagyvárad, Bémer tér 2.) 1917. Jan-
1-én nyitja meg

XV. évtársulatát.

A belépés tetszés szerinti számú törzs-
betét jegyzésével történik, melynek mind-
egyike után heterkint 20 fillér fizetendő.
Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 bé ig-
ter, aminek eltelté után a tagok az általuk
megtakarított tőkét az elért haszonban való-
arányos rézesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy
kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a fo-
lyósított kölcsönök a heti befizetésekkel
három év alatt törlesztendő le. A befizeté-
sek vasárnap és ünnepnap kivételével min-
dennap délelőtt 9—12 óráig, délután 3—5
óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénz-
tári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseik-
et postánemesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én
megkezdí, azért felkértenek a belépni szán-
dezők a nielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915 december 16,

Általános Takarékszövetkezet.

Mezőgazdáknak: a ját gaz-
dasági szükségletükre szol-
gáló köles hántolását a Hadi
Termény-Részvénytársaság
feltételei szerint elvállaljuk.

Moskovits Adolf és Fiai
„Adria“ R. T. Nagyváradon.